

UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA

FACULTATEA DE GEOGRAFIE

Rezumat Teză de Doctorat

Dezvoltare Sustenabilă în Zona Metropolitană Cluj-Napoca

ROMÂNIA

Coordonator Științific:

Acad. Prof. Benedek József, PhD.

Student Doctorand

Nagy A. Júlia

CLUJ-NAPOCA 2018

CUPRINS

MULȚUMIRI

LISTA FIGURILOR

LISTA TABELELOR

LISTA ABREVIERILOR

1. INTRODUCERE

- 1.1. CONTEXT GERAL
- 1.2. OBIECTIVUL ȘI SCOPUL TEZEI
- 1.3. STRUCTURA TEZEI
- 1.4. METODOLOGIE
 - 1.4.1. TRIANGULAȚIE
 - 1.4.2. ANALIZA CANTITATIVĂ A DATELOR
 - 1.4.3. ANALIZA CALITATIVĂ A DATELOR
 - 1.4.4. LIMITELE CERCETĂRII

2. CONCEPTUL ȘI EVOLUȚIA DEZVOLTĂRII URBALE SUSTENABILE

- 2.1. APARIȚIA SUSTENABILITĂȚII ÎN EUROPA SECOLULUI XX
 - 2.1.1. REACȚII ÎN PRIVINȚA ORAȘULUI INDUSTRIAL ȘI MIȘCAREA ORAȘULUI GRĂDINĂ
 - 2.1.2. PATRICK GEDDES ȘI ORAȘUL NEOTECHNIC – SUSTENABILITATE ÎN REGIUNE
 - 2.1.3. LE CORBUSIER ȘI ORAȘUL RADIANT
 - 2.1.4. CARTA DE LA ATENA ÎN EUROPA SECOLULUI XX
- 2.2. DEZVOLTARE ȘI PLANIFICARE URBANĂ ÎN ROMÂNIA SOCIALISTĂ
- 2.3. TRANZIȚIE URBANĂ ȘI PLANIFICARE TERITORIALĂ ÎN ROMÂNIA POST-SOCIALISTĂ
 - 2.3.1. DEZVOLTARE ȘI REÎNNOIRE URBANĂ ÎN CLUJ-NAPOCA
 - 2.3.2. EVOLUȚIA CONTEXTULUI METROPOLITAN
 - 2.3.3. NEVOIA SUSTENABILITĂȚII ÎN ZONA METROPOLITANĂ CLUJ
- 2.4. DEFINIȚIA ȘI DIMENSIUNILE SUSTENABILITĂȚII URBALE
- 2.5. CONCLUZII CAPITOL

3. DE LA REFORMA METROPOLITANĂ LA GUVERNANȚA METROPOLITANĂ

- 3.1. REGIONALISMUL VECHI: DE LA REFORMA METROPOLITANĂ LA MODELUL ALEGERII CETĂȚENEȘTI
 - 3.1.1. ABORDAREA INTITUTATĂ “REFORMA METROPOLITANĂ”
 - 3.1.2. ABORDAREA INTITULATĂ “ALEGEREA CETĂȚENEASCĂ”
- 3.2. DE LA REGIONALISMUL NOU LA RESCALAREA ORAȘULUI
 - 3.2.1. ABORDAREA INTITUTALTĂ “REGIONALISMUL NOU”
 - 3.2.2. RESCALARE SAU RE-TERITORIALIZARE – CĂTRE REGIONALISMUL EXTINS
- 3.3. ABORDAREA GUVERNANȚEI INTEGRATE
- 3.4. FACTORI DE DEZVOLTARE AI GUVERNANȚEI ȘI PLANIFICĂRII URBALE INTEGRATE

- 3.4.1. VIZIUNE COMUNĂ, PLANURI INTEGRATE
- 3.4.2. IMPLICAREA LARGĂ A STAKEHOLDERILOR ȘI PLANIFICAREA PARTICIPATIVĂ
- 3.4.3. LEADERSHIP ȘI SUPTOR PENTRU ADOPTAREA UNOR ACȚIUNI COLECTIVE
- 3.4.4. GUVERNANȚA ÎN REȚEA ȘI INSTITUȚIILE
- 3.4.5. STRUCTURI DE STIMULENTE
- 3.4.6. EDUCAȚIA PUBLICĂ ȘI TRAINING
- 3.4.7. MĂSURAREA PERFORMANȚELOR
- 3.4.8. MARKETING URBAN ȘI BRANDING
- 3.5. CONCLUZII CAPITOL

4. MĂSURAREA OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE SUSTENABILĂ ÎN ZMC

- 4.1. INTERPRETAREA ȘI APLICAREA INDEXULUI SDG
 - 4.1.1. OBIECTIVUL “FĂRĂ SĂRĂCIE”
 - 4.1.2. OBIECTIVUL “FOAMETE ZERO”
 - 4.1.3. SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE
 - 4.1.4. EDUCAȚIE DE CALITATE
 - 4.1.5. EGALITATE DE GEN
 - 4.1.6. APĂ CURATĂ ȘI SANITAȚIE
 - 4.1.7. ENERGIE CURATĂ ȘI LA PREȚURI ACCESIBILE
 - 4.1.8. MUNCĂ DECENTĂ LI CREȘTERE ECONOMICĂ
 - 4.1.9. INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ
 - 4.1.10. INEGALITĂȚI REDUSE
 - 4.1.11. ORAȘE ȘI COMUNITĂȘI DURABILE
 - 4.1.12. CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILE
 - 4.1.13. SCHIMBĂRI CLIMATICE
 - 4.1.14. VIAȚA ACVATICĂ
 - 4.1.15. VIAȚA TERESTRĂ
 - 4.1.16. PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE
 - 4.1.17. PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR
- 4.2. INDEXUL SDG PENTRU ZONA METROPOLITANĂ CLUJ ȘI DASHBOARD-URI
- 4.3. CONCLUZII CAPITOL

5. SUSTENABILITATE URBANĂ DIN PERSPECTIVA POLITICILOR DE DEZVOLTARE

- 5.1. FORMULAREA ȘI INTERPRETAREA POLITICILOR
 - 5.2.1. DEZVOLTARE SUSTENABILĂ ÎN POLITICILE DE DEZVOLTARE
 - 5.2.2. CONCEPTUL DEZVOLTĂRII SUSTENABILE ÎN POLITICILE DE DEZVOLTARE
 - 5.2.3. DIFERITE ABORDĂRI ALE GUVERNANȚEI
- 5.3. PROBLEME ADRESATE IN PERSPECTIVA SUSTENABILITĂȚII URABNE
- 5.4. DIMENSIUNILE DE DEZVOLATRE ÎN POLITICILE ANALIZATE
- 5.5. OBIECTIVELE POLITICILOR

- 5.5.1. OBIECTIVELE PRINCIPALE ȘI SPECIFICE ALE POLITICILOR ANALIZATE
- 5.5.2. OBIECTIVELE DE BAZĂ ÎN POLITICILE ANALIZATE
- 5.5.3. OBIECTIVELE SPECIFICE ÎN POLITICILE ANALIZATE
- 5.6. JUSTIFICAREA OBIECTIVELOR FORMULATE ÎN POLITICILE ANALIZATE
- 5.7. OBIECTIVELE CARE PROMOVEAZĂ GUVERNANȚA BAZATĂ PE COOPERARE
- 5.8. INSTRUMENTE FOLOSITE PENTRU ATINGEREA OBIECTIVELOR
- 5.9. CONCLUZII CAPITOL

6. GUVERNANȚĂ SUSTENABILĂ ÎN ZMC – DIN PERSPECTIVA STAKEHOLDERILOR

- 6.1. CONCEPTUL SUSTENABILITĂȚII – O PERSPECTIVĂ A STAKEHOLDERILOR
- 6.2. SITUAȚIA ACTUALĂ – DEFINIREA PROBLEMELOR MAJORE ÎN ZMC
- 6.3. VIZIUNE METROPOLITANĂ, PLANURI ȘI STRATEGII ÎN ZMC
 - 6.3.1. VIZIUNE METROPOLITANĂ
 - 6.3.2. PLANURI ȘI STRATEGII
- 6.4. ECHILIBRU ÎNTRE COMPETIȚIE ȘI CREAREA COALIȚIEI
- 6.5. ACTORI CARE PROMOVEAZĂ DEZVOLTAREA SUSTENABILĂ
- 6.6. INSTITUȚIONALIZARE ȘI NETWORKING
- 6.7. STIMULENTE FINANCIARE
- 6.8. PLANIFICARE PARTICIPATIVĂ
 - 6.8.1. PARTICIPARE PUBLICĂ
 - 6.8.2. ATITUDINEA AUTORITĂȚILOR LOCALE
- 6.9. EDUCAȚIE PUBLICĂ
- 6.10. MARKETING ȘI BRANDING URBAN
 - 6.10.1. EXISTENȚA COMPETIȚIEI – CENTRUL URBAN VS. COMUNELE LIMITROFE ORAȘULUI
 - 6.10.2. NIVELUL COMPETIȚIEI
- 6.11. CONCLUZII CAPITOL

7. CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

ANEXE

Scopul principal al tezei: analiza sustenabilității guvernantei și dezvoltării Zonei Metropolitane Cluj-Napoca (ZMC)

Abordare teoretică: Din perspectivă teoretică, teza analizează natura evolutivă a dezvoltării urbane sustenabile și studiază diferite dezbateri academice privind abordările vechi și noi ale regionalismului. O atenție aprofundată este acordată abordării guvernantei metropolitane integrate, care, în perspectiva literaturii științifice, rămâne într-o etapă anevoioasă.

Metodologia: Teza se bazează pe metoda triangulării care implică abordări cantitative și calitative. Natura cantitativă a analizei este prezentată prin investigații bazate pe date statistice, în timp ce tehnicile de cercetare calitativă constă în analiza comparativă a documentelor de politici, precum și interviuri.

Structura tezei: Teza este organizată în șapte capitole. Primul capitol prezintă contextul cercetării prin introducerea principalei întrebări de cercetare și a întrebărilor suplimentare. Pe lângă aceasta, este inclusă o prezentare metodologică și o prezentare a structurii tezei. Capitolul al doilea expune o revizuire teoretică a procesului evolutiv al conceptului de sustenabilitate, plasat în contextul dezvoltării urbane. Acest capitol urmărește modelele istorice care într-un fel implică acest concept pe parcursul secolului al XX-lea și oferă o analiză definitivă a sustenabilității urbane plasată în cadrul secolului XXI. Capitolul al treilea oferă o prezentare generală a literaturii științifice despre abordările influente ale guvernării metropolitane, examinează perspectivele guvernantei integrate și identifică diferitele cerințe pentru implementarea eficientă a acesteia. Următoarele trei capitole reprezintă baza empirică a tezei. Prin urmare, capitolul patru folosește analiza cantitativă ca o abordare metodologică pentru a avansa realitățile teritoriale ale zonei metropolitane în lumina celor 16 din cele 17 Obiective de Dezvoltare Sustenabilă stabilite de Agenda 2030. Mai mult, capitolul cinci discută despre integrarea urbană sustenabilă în politicile de planificare spațială la nivel local, regional, național și european pe parcursul procesului de elaborare a acestora. Ultimul capitol empiric, capitolul șase, investighează perspectivele unei game extinse de stakeholderi cu privire la punctele tari și punctele slabe ale guvernării

metropolitane în demararea unei abordări integratoare eficiente și de succes. Această parte a cercetării se bazează pe analiza interviului. Capitolul șapte este ultimul capitol al cercetării care prezintă principalele concluzii și validează principalele ipoteze de cercetare .

Cuvinte cheie: dezvoltare sustenabilă, zonă metropolitană, guvernanță metropolitană, dezvoltare urbană, guvernanță integrată

Contribuțiile tezei la stadiul actual al cunoașterii

Contribuția teoretică:

Din perspectivă teoretică, teza oferă o abordare deschizătoare de investigație și metodologie în evaluarea sustenabilității metropolitane, cu accent pe practica guvernării urbane. Având în vedere că metodele integrative în acțiunile de guvernare duc la o planificare și dezvoltare durabilă, cercetările susțin că există mai mulți factori care îmbunătățesc implementarea mai eficientă a practicilor de guvernare integrativă care promovează o planificare și dezvoltare urbană mai durabilă.

Deoarece fundalul din spatele noțiunii de sustenabilitate urbană a existat cu mult înainte ca termenul să fie inventat în cadrul acestei caracterizări, este necesară o revizuire teoretică privind apariția conceptului de sustenabilitate, dar și natura sa schimbătoare în contextul dezvoltării urbane. Prin urmare, printr-o analiză definitivă a durabilității urbane plasată în cadrul secolului XXI, se identifică cea mai adecvată abordare a eforturilor actuale de guvernanță durabilă.

Pe lângă aceasta, reorganizarea geografică a spațiului economic resimțit în ultimele decenii, dar și conceptul de coeziune teritorială susținut în mare măsură de Uniunea Europeană, acordă o atenție deosebită găsirii unor soluții comune și integrative pentru provocările la nivel metropolitan. Cu toate acestea, combinația de caracteristici care susțin o practică de guvernare mai eficientă, care sporesc o dezvoltare metropolitană mai sustenabilă, rămâne un subiect

discutabil, cu considerente distincte pentru cercetarea teoretică. În consecință, contribuția teoretică a tezei poate fi plasată în cadrul a două scene particulare:

- Explorarea și îmbunătățirea influențelor teoretice ale sustenabilității urbane pe parcursul secolului XX și investigarea aplicării acestei noțiuni în contextul dezvoltării și planificării urbane actuale. Printr-o prezentare generală a literaturii existente strâns legată de acest subiect, teza susține că problemele urbane contemporane declanșate în principal de fenomenele de creștere urbană necesită soluții integrate. Cu toate acestea, provocarea analitică esențială care trebuie adresată este modul în care zonele metropolitane pot aplica abordări de guvernare unificatoare și eficiente pentru a susține o dezvoltare mai sustenabilă.
- Prin revizuirea literaturii științifice asupra mai multor abordări influente de guvernare la scară metropolitană, combinată cu o serie de cercetări științifice care se referă la guvernarea integrativă, teza accentuează șapte elemente care sprijină o guvernare metropolitană mai integrată. În consecință, teza devine parte a unei discuții mai ample cu privire la condițiile necesare pentru o guvernare durabilă și oferă un cadru teoretic ca o așa-numită formulă care intensifică eforturile pentru a realiza acest lucru. Cadrul este destinat a fi un instrument cuprinzător care poate fi aplicat în diferite medii metropolitane, dar cu toate acestea, nu ar trebui neglijate particularitățile contextelor spațiale distincte.

Studiul își propune să contribuie la literatura de specialitate în domeniul dezvoltării metropolitane sustenabile, cu un accent pe dimensiunea guvernării. Oferă un cadru abil și susținut teoretic care vine în suportul sustenabilității urbane în termeni contemporani și recomandă factori esențiali care susțin în diferite moduri realizarea sa.

Contribuția empirică:

Originalitatea tezei constă și în metodologia bazată pe metoda de triangulare folosită pentru a răspunde la obiectivul principal al acesteia. Metoda mixtă bazată pe analiza cantitativă și calitativă creează, pe de o parte, o relație complexă între situația actuală privind sustenabilitatea în Zona Metropolitană Cluj, și abordarea acestei dezvoltări din perspectiva politicilor, precum și a stakeholderilor (care de fapt modelează această dezvoltare), pe de altă parte. Studiile existente se bazează, în mare parte, pe analize axate pe dimensiuni specifice ale sustenabilității urbane. Prin urmare, teza își propune să ofere o imagine de ansamblu asupra nivelului dezvoltării sustenabile (prin analiza Obiectivelor de Dezvoltare Sustenabilă stabilite în Agenda 2030) în zona de studiu. De asemenea, plasează un accent specific asupra influențelor (exercitate de politicile de planificare ca diverse factori de influență) care modelează dezvoltarea urbană și prin urmare, guvernarea metropolitană. Partea empirică a tezei constă în trei capitole, fiecare implicând o analiză metodologică diferită bazată pe analiza datelor statistice, analiza comparativă a documentelor de politici de dezvoltare teritorială și analiza semi-structurată a interviurilor. Prin urmare, contribuția acestei cercetări aduse în domeniul sustenabilității și guvernancei urbane se manifestă în:

- O metodologie incluzivă care reflectă faptul că în zona metropolitană Cluj-Napoca cele mai bune rezultate în ceea ce privește SDG-urile formulate în Agenda 2030 sunt realizate de centrul urban (municipiul Cluj-Napoca), în timp ce Zona Metropolitană Cluj este mai mult decât la jumătate îndepărtată de drumul spre atingerea nivelurilor maxime. Din cunoștințele noastre, metodologia de cercetare proiectată prin această secțiune a cercetării (în cadrul celui de-al patrulea capitol) și bazată pe o metodologie la nivel de țară este prima care facilitează măsurarea SDG la nivel local. După cum s-a arătat anterior, rezultatele sugerează că natura integrativă a guvernării metropolitane este discutabilă în cadrul ZMC și sunt necesare eforturi mai mari pentru o mai bună integrare a comunităților învecinate.

- Un cadru separat, construit pe un criteriu predefinit și bazat pe o revizuire a literaturii științifice, ajută la identificarea diferențelor și tiparelor comune în politicile analizate pe diferite scări de dezvoltare. Această apropiere oferă o abordare mai cuprinzătoare asupra direcțiilor actuale de dezvoltare urmate de politicile spațiale pe patru niveluri (la nivel european, național, regional și local). Metoda produce o viziune mai clară și mai completă asupra nivelurilor de coerență din cadrul politicilor și aduce dovezi pentru acțiunile ulterioare în procesul de îmbunătățire a acestora.
- Pe baza revizuirii literaturii, precum și a rezultatelor obținute prin cele două capitole empirice anterioare, a fost construit un ghid separat de interviu cu obiectivul de a aborda punctele de vedere ale diferitelor părți interesate implicate în procesul de planificare și dezvoltare a zonei metropolitane. Prin această metodă a fost creată o imagine mai cuprinzătoare a guvernării urbane și a rezultat o reflecție mai precisă asupra conduitelor integrative. După cum s-a constatat prin analiza interviului, actualitatea interdependenței ar trebui să primească o mai mare conștientizare nu numai din partea celor care formează dezvoltarea zonei metropolitane, ci și a celor care o constată. În plus, leadership-ul și educația publică sunt elemente care contribuie la crearea unor niveluri mai înalte de conștiință în gândirea comunităților locale cu privire la un trai și un comportament mai sustenabil.

Analiza arată că guvernarea integrată contribuie la o dezvoltare urbană mai sustenabilă și că există progrese evidente în practica de guvernare a ZMC pentru a ghida dezvoltarea într-o manieră durabilă. Cu toate acestea, într-o perspectivă metropolitană, este important să recunoaștem că angajarea unei game largi de stakeholderi în acest proces este o necesitate. În afară de aceasta, o conduită mai sustenabilă poate fi realizată la un nivel mai înalt, doar dacă aceste provocări se remediază de la rădăcini, la nivelul cetățenilor săi și unul din mijloacele principale pentru realizarea acestui deziderat este educația.